

Praví-li Virsík závěrem, že Kelsenova ryze formální norma vyjadřuje jen objektivisovanou vůli, že něco má býti, neobsahuje však poukaz na subjekt normotvorný, na způsob dosahnouti účelu a na možnost atd., má pravdu. Tím právě zachovává Kelsen ryzost normativní metody. Praví-li dále autor, že pro vědu právní nemá smyslu operovati onou prázdnou a nic nevyslovující funkcí »normy«, právě tak jako nemá významu pro existenciální vědy ona »existence« bez času, místa, prostoru a obsahu, popírá tím význam kterékoli právní (normativní) noetiky, tedy i té, kterou se sám pokusil nastítni. Neboť vložéním teleologického principu do normativního myšlení nestane se pojem normy méně prázdny a méně formální (neboť zase může býti vyplněn kterýmkoliv obsahem), protože teleologie, jak sám autor uznává, není ničím jiným, než kategorií našeho myšlení, tedy zase jen *formou*, v níž chápeme obsah. Proti formálnímu pojmu normy a normativního řádu stojí ve vědách »existenciálních« nikoli pojem existence bez času, prostoru a obsahu, nýbrž pojem *přírody*, která znamená existenci věcí, jak se nám jeví skrze zákony našeho poznání⁵⁾ a proto existenci věcí v čase, prostore a nikoliv existenci bez obsahu, nýbrž *s jakýmkoliv* obsahem. Diví-li se Virsík, že Kelsen podává na základě ryzí normy právní celý systém práva soukromého až po státní a mezinárodní, lze ho ubezpečiti, že tyto rozdíly nevznikají třídéním *formy* normativního poznání, nýbrž třídéním různého *obsahu* právního řádu, které arcif může vycházeti s hledisek různých.

Z p r á v y

Krise a věda. *Známé poměry v Říši dotkly se naší vědy, stejně už nepříznivě zkoušené hospodářskou krizí. Zavedením povolovacího řízení a devisových opatření na knihy ztížil se jejich dovoz zvláště z Německa. Dočasné přerušéní platebního styku mezi ČSR. a Německem pak zničilo i poslední spojení a znemožnilo obvyklý, téměř pravidelný nákup antikvárních knih od proslulých antikvářů, zvláště z Lipska. Státní čs. správa dále »v rámci úsporných opatření« uzavřela svou dosud leckdy málo štědrú ruku úplně a nevyplatila na příklad letos seminárním knihovnáám nejmenší splátky na nákup knih a tak nelze dokupovat ani domácí díla, neřku-li zahraniční. Ovšem, zastavením subvencí ukázala se také naše publikační schopnost v pravém světle. Jakmile odpadly podpory z prostředků veřejných, nutno obmezovat rozsah i vydávání vědeckých publikací a nejsou vzácné případy, kdy došlo i k zastavení. Byl by nyní vhodný*

⁵⁾ Kant: Prolegomena: »Die Natur ist Existenz der Dinge unter Gesetzen.«

čas, abychom si všichni uvědomili vlastní vinu, připomněli si režijní cenu publikací i rozdíl, zač je dostáváme a konečně si vzpomněli, že je také povinností každého inteligenta (tedy i právníka) mít podle své finanční schopnosti vlastní knihovnu, na kterou — mimochodem řečeno — mu stát v srážkovém paušálu poskytuje i daňovou úlevu.

Je pravda, že dovoz knih z Německa do ČSR. je veliký, ač naopak si přiznejme, že většinu tvoří knihy zábavné pro naši německou menšinu, která z kulturní odvislosti musí se obracet ke knižní produkci sousedního státu. Na oko není proto nevítaný podnět některých kruhů průmyslových, aby Německo se zavázalo hradit část svého dovozu do ČSR. protihodnotou za tisk svých publikací u nás. Ale jednak tomu částečně bylo už dříve (na př. v sev. Čechách se tiskly německé disertace) a jednak při světové vyspělosti grafického průmyslu německého nemá tato nabídka asi valných vyhlídek.

A tak se zdá, že se dlouho nedostaneme z tohoto začarovaného kruhu, jehož hranice dosud hospodářské mění se i v kulturní.

Ča.

Ze Sbírky zákonů a nařízení. Pod číslem 59 vydala vláda vyhlášku o soutěžních normách pokud jde o dohodu úrokovou a o zásadách dobrých mravů pro soutěž v peněžnictví v oboru úrokových sazeb a pod čís. 70 vyhlášku, podle níž je dovoleno úrokové sazby předchozí vyhláškou stanovené v některých případech překročit. — Pod čís. 60 byla vyhlášena koncese pro elektrické dráhy v Ústí n. Labem. — Vyhláška minisrta financí č. 61 se týká paušalování daně z obratu, zák. č. 65 mění a doplňuje některá ustanovení o poplatcích a jiných dávkách. Vládní nařízení č. 66 pozměňuje některá ustanovení o poplatcích z bezúplatných převodů majetku a o soudních poplatcích, zákon č. 73 pak upravuje dávku z majetku a z přírůstku na majetku u majetku zabraného. — Nařízením čís. 62 bylo zrušeno úrokování vkladů v šekové službě a zavedeno vybírání vplatného 50 haléřů z vkladů v hotovosti šekovými vplatními listky. — Pod čís. 63 byla uveřejněna dohoda s Německem o výměně zpráv při vypuknutí nakažlivých nemocí, po č. čís. 75 úmluva s Tureckem o vzájemných stycích v soudních věcech občanských a obchodních, pod čís. 76 smlouva s Tureckem o vydávání zločinců a pod. č. 77 dohoda malodohodových států ze dne 25. dubna 1930 o rozdělení fondu B, zřízeného při poslední úpravě reparačních platů v Haagu, pod čís. 78 pak úmluva s Rakouskem o sociálním pojištění, kterou byla stanovena zásadně vzájemnost. — Pod čís. 68 byla vyhlášena mezinárodní působnost II. dodatkového protokolu k obchodní smlouvě se Švýcarskem, pod čís. 69 pak působnost III. takového protokolu. — Číslem 64 vyhlásil ministr financí opatření Národní banky o úpravě platů do Rakouska. — Vládní nařízení č. 67, označené jako I., stanovilo zevní úpravu nového pětadvacetníku a dosavadních mincí. — Vládní nařízení č. 71 stanoví lhůty pro povolení odkladu presenční služby vojenské ve shodě s nástupními termíny presenční služby. — Vládní nařízení č. 72 zakázalo na podkladě §u 4 celního zákona čís. 114/1927 dopravu některých časopisů z ciziny a doplnilo tak oddíl V. vládního nařízení k celnímu zákonu (č. 168/1927). — Zákonem č. 75 byly odsunuty prodeje v exekučních věcech proti zemědělcům na dobu po 31. prosinci 1933.

—ý.

Z celého světa právníckého a hospodářského. — G d a n s k o: Gdánská banka snížila diskont z 4% na 3%. — H o l a n d s k o: Holandská cedulová banka zvýšila diskont na 3,5%. — M a ě a r s k o: Nařízením,

schváleným výborem Třicítitřítí, se upravuje činnost akciových společností, společností s ručením omezeným a státních nebo veřejně užitečných podniků; státní kontrolní komise jest oprávněna kontrolovati hospodářství podniků, dotovaných státem. Uvedená komise může také propouštěti zaměstnance těchto společností a snížití jejich platy. — **N ě m e c k o:** Říšský komisař pro sjednocení justiční správy, dr. Frank, prohlásil při manifestaci pro německé právo, že podobně jako v Bavorsku budou vůbec na všech německých právnických fakultách z r u š e n y z k o u š k y z ř í m s k é h o p r á v a. V nejbližší době bude reformován také německý civilní řád soudní a německý trestní zákoník, zostřeny budou zejména tresty za korupci, za jednání proti dobrým mravům řádného obchodu a pod. — Pruské ministerstvo spravedlnosti ohlašuje jako první krok při znovuzavedení německého práva uzákonění selského práva a práva pozemkového. Omezen bude převod a dělení selských statků, t. j. statků střední velikosti, jež nejsou vzdělávány pomocí dělníků. Nabyvatelem takového statku může býti jen příslušník německé rasy. — Vydán byl zákon proti záplavě cizinců na německých vysokých školách. — Dobrovolná pracovní služba bude přeměněna v pracovní povinnost: tato bude míti dva stupně: občanský a vojenský. Podroben jí bude každý 19letý německý státní občan. Teprve po splnění těchto povinností se stane plnoprávným občanem, t. j. pak teprve nabude právní způsobilosti uzavíratí sňatek a pod. — Přípravuje se nový kartelový zákon, na jehož základě bude míti vláda možnost zameziti nepoměrné zisky kartelů a přinucovati podniky k tomu, aby zaměstnávaly dostatečný počet pracovních sil. — Vybudována byla ve větším rozsahu služba průmyslových a obchodních komor. — Uzákoněn byl zákaz prodejových premií. Dobropisy za nákup zboží smí býti honorovány pouze v penězích. Zvyšuje se ochrana obchodních živností jednotlivců zejména tak, že na dobu 6 měsíců se nepovolí nové obchod. živnosti. — **P o l s k o:** Zřízena byla polostátní banka, jež má přeměnití směnečné zadlužení polských velkostatků v dlouhodobý úvěr nebo aspoň v úvěr na prostředně dlouhou dobu. Stát převzal částečnou záruku za nedobytné pohledávky. — **R a k o u s k o:** Nařízením spolkového kancléře byla rozpuštěna komunistická strana. — Nařízením byly rovněž zakázány politické stávky, pak stávky v podnicích státních, podnicích veřejnoprávních korporací a všeužitečných. — Státní zaměstnanci budou znovu podrobeni přísaze, a to náboženské; budou pro ně zavedeny také uniformy. — **SSSR:** Vypsána byla 5 vnitřní půjčka druhé pětiletky; splatná jest po 10 letech, upsány mají býti 3 miliardy rublů. — **USA:** Vydán byl zmocňovací zákon k provedení měnové reformy. Na základě tohoto zákona jest polkový prezident oprávněn vydati bankovky do 3 miliard dol., snížití hodnotu dolaru až o 50% a přijímatí splacení válečných dluhů v stříbře až do 100 mil. dol. — Vláda připravila nouzový zákon na pomoc průmyslu: dle této osnovy průmysl na přání vlády má dobrovolně omeziti výrobu a zároveň uzavříti cenové dohody. Protitrustové zákony budou suspendovány. Vláda bude zmocněna zakročiti proti podnikům, jež se ustanovením tohoto zákona nepodrobí. Zavedeny budou kolektivní mzdové smlouvy. — Má býti jmenován státní komisař pro železnice, který bude zúčastněn při jejich sanaci a zároveň bude jejich činnost kontrolovati. — Zavedena byla dobrovolná pracovní služba. Dobrovolníci pod vedením příslušníků vojska mají obstarati všeužitečné práce, zejména zalesňování; koncentrováni jsou ve zvláštních tábo-rech. Kč.

Z právnických fakult. Pre budúci rok 1933/34 zvolený bol rektorom Komenského univerzity v Bratislave prof. Dr. Bohuš Tomsa. Dekanom právnickej fakulty tejže univerzity prof. Dr. Rudolf Rauscher. — Na stavbu Univerzitného mesta na pozemkoch Lafranconí došlo spolu 13 návrhov. Porota k posúdeniu týchto návrhov prideliť po tieto dni ceny: I. 60.000 Kč, II. 45.000 Kč a III. 30.000 Kč. Mimo toho má porota k dispozícii 30.000 Kč na zakúpenie ďalších návrhov. Je to

další etapa univerzitního mesta kol'ko prvá a to výstavba univerzitnej koleje bola t. r. dokončená a slávnostne otvorená dňa 7. mája. —sk.—

Lektorát kriminalistiky navrhuje zřídití prof. Dr. Kallab při Ústavě pro trestní právo na právnické fakultě Masarykovy university v Brně. Lektorát se uvolil převzítí vrch. policejní rada Dr. Viktor S o b o t k a, náměstek policejního presidenta v Brně a šéf bezpečnostního oddělení, který je znamenitým odborníkem kriminalistickým. Lze doufati, že ministerstvo na tento návrh přistoupí, neboť se tu naskytá řídká příležitost výhodné spolupráce teorie a praxe, kdy náklady na zřízení tohoto lektorátu budou zcela minimální, neboť Dr. Sobotka se uvolil převzítí na sebe úkol i s opatřením veškerých vlastních pomůcek. Dr. Sobotka je nejen praktik, nýbrž i významný teoretik, jehož naši čtenáři poznali i z referátů o nedávných přednáškách. Právnické fakultě v Brně se tím dostane cenného doplnění, jež je vlastně podle slov navrhovatele nyní už nutností. Neboť bez základních znalostí kriminalistiky vycházejt' doktoři práv z fakulty bez vědomostí, jež musí býti zcela obecné každému četnickému strážmistru i každému policejnímu inspektorovi. vr.

»Silná ruka« panuje v Německu dále. Badenská vláda propustila prof. Gustava R a d b r u c h a, čelného representanta t. zv. jihoněmecké právně-filosofické školy, proslulého zejména klasickým dílem »Rechtsphilosophie«, o němž v tomto časopise bylo nedávno referováno. Prof. Radbruch politicky náležející straně sociálně-demokratické byl ministrem spravedlnosti v druhém Müllerově kabinetě. Kš.

K navrhované reformě jednacího řádu sněmoven. Mezi rozmanitými opatřeními, jež mají býti provedena v důsledku nynějších poměrů, uváděna jest i změna jednacích řádů obou sněmoven Národního shromáždění. Mimo jiné má býti omezeno právo interpelační, zejména má býti čeleno »zneužívání« naléhavých interpelací. Zdá se, že tato snaha spočívá na nepochopení účelu interpelací vůbec, neboť možno-li našemu parlamentu v tomto směru něco vytknouti, jest to, že práv svých nevyužívá, nikoliv že by jich zneužíval. Není pochyby o tom, že právo interpelační jest jedním z nejdůležitějších práv každého zákonodárného sboru, neboť takovýto způsobem může co neúčinněji vykonávati kontrolu všech odvětví správy. Náš parlament převzal nevhodnou úpravu tohoto práva z jednacího řádu rakouské říšské rady z r. 1917 a bez pokusu o nápravu připustil, že z možnosti dotázaného člena vlády odpověděti ústně neb písemně, stalo se pravidlo, že na interpelace odpovídá se písemně. Pokud pak se jedná o interpelace naléhavé, jest všeobecně známo, že za naléhavou jest uznána interpelace jedině tehdy, jestliže vládní strany za souhlasu vlády se předem usnesly, že bude podána taková interpelace a o ní provedena rozprava. Jinak interpelacím opozičních stran jest naléhavost šmahem odpírána, takže posuzovány jsou jako obyčejné interpelace a jest skutečně záhadou, v čem by bylo možno spatřovati zneužívání tohoto práva. — Jestliže by na interpelačním právu mělo býti něco měněno, bylo by to spíše jeho rozšíření, než omezení, nebo aspoň změna praxe v tom směru, že mělo by se státi pravidlem, aby na interpelace bylo odpovídáno ústně. Vztah příslušného ministra k obsahu interpelace je zajisté zcela jiný, má-li na interpelaci ústně odpovídati a svoji odpověď i obhajovati, než když prostě podepíše jako každý jiný správný akt v ministerstvu mu připravenou odpověď, jež se vytiskne a zapadne ve spoustě ostatních sněmovních tisků. Nebylo by nutno, aby o každé odpovědi byla prováděna rozprava, avšak odpovědi samotné, třeba sebe stručnější uvedly by členy vlády v užší kontakt se sněmovnami a oživily by zájem o plenární schůze, který, o čem nemůže býti pochyby, povážlivě upadl, ježto každý ví, že se v nich nestane nic, co by nebylo již předem dohodnuto a připraveno. Stálo by též za pokus oživit nepoužívané právo dotazu podle § 67 jedn. řádu poslanecké sněmovny (§§ 66 jedn. ř. senátu), což by bylo též ve shodě s úspornými tendencemi nynější doby, neboť by odpadl tisk dotazu i odpovědi. — Vývoj měl by tedy směřovati opačným směrem, než jakým

ohlašovaná opatření mají se bráti, neboť jakékoliv omezení interpelačního práva neb přituzení dosavadní praxe může mít za následek jediné zvýšení nezájmu o náš parlamentní život, neboť sněmovní plenum stalo by se pak ještě ve větší míře než dosud místem, kde se udílí pouze formální sankce něčemu o čem bylo již předem rozhodnuto jinde, a kde členové sněmoven pronášejí své monology, jež zůstávají bez ohlasu jak u ostatních členů sněmovny, tak i u širší veřejnosti. je.

Rozhlas bez soudní ochrany? V otázce teoretického rozboru této látky poukazujeme k článku dra Jana Drosta »Immisse a rozhlas« v čísle 6, běžného ročníku našeho časopisu publikovanému. Při nedostatku výslovné zákonné úpravy této látky spočívá všechna tíže správného nalézání práva mezi stranami na vhodné aplikaci. Význam soudních rozhodnutí, hlavně stanoviska nejvyššího soudu, se zde projevuje nad jiné jasně. Laskavosti Radiojournalu se dostalo redakci opisů rozsudků okresního a krajského soudu v Košicích ve věci rušení poslechu radia, působeného elektrickým motorkem na vrtačce jistého zubního lékaře. Podáme zatím jen pro informaci stanovisko všech tří soudních stolic, jimiž tato záležitost proběhla. Okresní soud uložil žalovanému zubnímu lékaři pod pokutou, aby se zdržel rušení žalobcovu příjmu a aby strpěl přimontování příslušného tlumiče rušícího jiskření. Soud zaujal kompromisní stanovisko potud, že uložil žalobci, aby nesl náklady této úpravy. Soud si v důvodech nezastírá nedostatek pozitivních předpisů v tom směru, ale rozhodl tak, jak uvedeno, v přesvědčení, že nárok žalobcův je s hlediska moderního života oprávněný, tím spíše, že nemožnost klidného poslechu má pro žalobce (obchodníka) v zápětí i hmotnou újmu (bursovní, tržní zprávy). Krajský soud v Košicích jako odvolací uznal oprávněnost původní žalobní prosby v celém rozsahu a uložil nadto žalovanému nésti též náklady, spojené s instalací tlumiče. Důvody jsou v podstatě stejné jako nahoře. Námitku žalovaného, že aktivně legitimována k tomuto sporu by byla jediné 10zhlasová společnost (opíranou o analogii poruch v rozvodné síti elektráren) soud neuznal za správnou. Stanovisko nejvyššího soudu, který se jako poslední stolice věci zabýval, vyjádřené v rozsudku z 18. května 1933, je úplně odchylné od názoru obou předchozích instancí. Žaloba byla zamítnuta, žalobce (kromě náhrady soudních nákladů) uznán povinným trpěti rušení svého příjmu, neboť nejv. soud neuznal možnost analogického užití soukromoprávních předpisů o rušení držby pro obor rozhlasu. Ve shodě s oběma předchozími stolicemi konstatoval nedostatek pozitivního předpisu o této látce, ale na rozdíl od oněch dospěl z toho k závěru, že tedy soudní ochrana nemůže být žalobci v tomto případě poskytnuta. Pro užití ustanovení o t. zv. právech sousedských není zde potřebného úmyslu škoditi sousedovi výkonem svého práva. Dobrá rada k důvodům připojená, že totiž »vyrovnání protichůdných zájmů soudních stran upotřebením tlumiče záleží jen na dorozumění stran, vedeném zásadami slušného sousedského styku, nemůže se však státi cestou soudní«, bude snad napříště vodítkem při úvaze lidí, jakou cestou řešiti podobné spory, stěží ale povede k uspokojivému vyřízení toho konfliktu, při jehož příležitosti byla dána. Ochota k dorozumění mezi protivníky, kteří se svým sporem prošli tři instance, bude jistě minimální. Kert.

Osnova advokátního řádu byla vypracována ministerstvem spravedlnosti a rozeslána k připomínkovému řízení. Je ovšem pochybno, zda jde o ministerský návrh definitivní či zda ministerstvo spravedlnosti má nadto snad přípravu ještě řadu změn, které podstatně mohou změnití tvárnost osnovy, zejména pokud jde o místa osnovy, dotýkající se bodů stavovskými značně ožehavých. Nový advokátní řád má platiti pro celé území ČSR. Platnosti mají pozbyti zejména zákon č. 40/22 Sb. z. a n. (novela advokátního řádu), zák. 96/68 (advokátní řád) zák. 40/72 ř. z., zák. čl. XXXIV/74 o advokátním řádu. zák. č. XXVIII/1887, zák. č. XXIV/1907, zák. č. LIII/1913, zák. č. XXXIV/1914. Osnova

obsahuje osm uvozovacích článků a 138 paragrafů, rozdělených do sedmi oddílů. (I. Kdo jest způsobilý vykonávat advokacii. II. O právech a povinnostech advokátů. III. O advokátních komorách. IV. O vrchní komoře advokátní. V. Právo kárné — nejobsáhlejší oddíl. VI. O kandidátech advokacie. VII. Ustanovení společná.) Osnova jest opatřena též obsáhlou důvodovou zprávou. — Pro právníky, opouštějící universitu, je zajímavé, že doba praxe potřebná k zápisu do seznamu advokátů má podle osnovy činiti 6 let. Z této praxe musí činiti praxe u advokáta nejméně 5 let. Praxe u řádného soudu občanského, u státního zastupitelství, u veřejného notáře a u úřadu správního nebo finančního se započítává úhrnem jen do jednoho roku, ať je konána bezplatně či za plat. Praxe u finanční prokuratury nahrazuje samozřejmě praxi u advokáta stejně, jak je tomu dosud. O soudcovském privilegii, t. j., že ten, kdo byl 5 let hlasujícím radou u některého sborového soudu nepotřebuje býti doktorem, nepotřebuje míti ani praxi, ani zkoušku advokátskou, dosud rozhodnuto nebylo. Na kandidáty advokacie, kteří byli zapsáni v seznamu kandidátů advokacie přede dnem, kdy nový advokátní řád nabude účinnosti, se nové ustanovení o 6leté potřebné praxi podle osnovy vztahovati nemá. Leč tento bod je dosud vyhrazen a je zcela dobře možno, že toto ustanovení se bude vztahovati jen na ty, kteří v praxi byli již po tři roky.

Kš.

Reforma verejnej správy v Maďarsku. V najbližšej dobe predloží maďarský minister vnútra parlamentu osnovu zákona o novom rozdelení štátneho územia na 7 administratívnych obvodov, na čele ktorých majú stáť štátni komisári (župani). Vedúcim motívom tejto reformy, — ktorou sa zredukujú počet žúp a odstránia sa malé župy, hlavne tie, ktoré čiastku svojho územia stratily v prospech nástupníckych štátov — je predovšetkým nutnosť racionalizácie verejnej správy z dôvodov finančných. Je príznačné, že sa s touto samozrejmov reformou tak dlho čakalo a ťažko by bolo preto najst' rozumného dôvodu, okrem snahy po udržiavaní »pôvodného stavu« pre prípad restitucie in integrum. Koniec kusých žúp bude pociatkom konca nádejí veľkého kádru úradníkov na rozšírenie ich pôsobnosti na »odpadlé« územia. —pp—

Zásady pro sestavení státního rozpočtu na r. 1934. Ministerstvo financí vydalo již počátkem května r. 1933 zásady pro sestavení rozpočtu na rok 1934. Z těchto zásad je patrné, že do rozpočtu mají býti zařazeny jen takové výdajové položky, které jsou nezbytně nutny a z příjmových položek jen ty, které lze bezpečně očekávat. Výdajové položky mohou býti uvedeny, jen pokud vyžaduje jejich zařazení plnění právních závazků nezbytně nutných a plnění nejnaléhavějších úkolů jednotlivých resortů. Výdaje na státní stavby možno zařaditi do rozpočtu jen tehdy, jestliže plány i rozpočty byly již schváleny vládou nebo vyslovil-li s nimi souhlas ministr financí. Veškeré výdaje povahy subvenční je nutno omeziti na nejmenší míru. Nové výdaje proti poslednímu rozpočtu mohou býti do rozpočtu zařazeny jen tehdy, plyne-li tento výdaj ze zákona, nebo vyslovil-li k němu souhlas ministr financí do 16. dubna 1933. U státních podniků třeba omeziti výdaje na nejnutnější míru, investice pak jen na taková zařízení, která zaručují rentabilitu.

Dr. Jindřich.

Práce a spolupráce zaměstnavatele se zaměstnanci. Československý národní komitét pro vědeckou organizaci práce uspořádal dne 8. května 1933 přednášku průmyslníka J. A. Bati na toto téma. Průmyslová práce má býti řízena tak, aby poskytovala všem zaměstnancům možnost nabýti vlastního kapitálu. Zaměstnanec je člověk, který se dobrovolně přihlásil, aby pomáhal v podniku a který v této službě podniku si zabezpečuje svou existenci a blahobyt. Největší organizační povinností zaměstnavatelovou je, aby své zaměstnance učil a vedl k vydělávání kapitálu a k jeho udržení. Je velmi důležité, aby každý zaměstnanec byl postaven k pravému zaměstnání, při kterém by si neničil zdraví, co nej-

více si vydělal, měl možnost vzdělání a postupu a možnost plně a dobře využití svůj život. Přizpůsobiti lidí práci a práci lidem je úkolem sociálních odborníků. Proto je nutný přesný pracovní plán a přesné rozdělení úkolů a je třeba vésti zaměstnance tak, aby přidělené jim úkoly plnili pod osobní zodpovědností. Průmyslový podnik není a nemůže být nikdy veřejný úřad nebo sociální ústav v tom smyslu, aby na jeho hospodářství doplácela veřejnost. Všem lidem v podniku musí být jasno, že žijí jen z toho, co si vydělají a že každé zlepšení svých pracovních podmínek si musí vydobýt vlastní hlavou a vlastní prací v podniku. Podnik je vystaven všem vlivům života, příznivým i nepříznivým a proto potřebuje takových zaměstnanců, kteří by s ním cítili. Proto vlastně pod slovem spolupracovník máme rozuměti spolupodnikatel. To znamená člověka, který dává plnou protihodnotu za hodnoty přijaté a který tudíž dává svému závodu a lidské společnosti víc, než zač je placen. Právě z tohoto plus se tvoří rozmach závodu, stejně jako kultura a civilizace lidstva. Vyspělý stav lidské společnosti nedává ani zaměstnancům, ani zaměstnavatelům plné právo na to, aby spotřebovali celý výnos práce podniku. Moderní podnik jest dílo spolupráce mnoha lidí, žijících i již zemřelých a proto nelze zapomenouti, že podnik jest více nežli jednotlivec. Ukládá všem svým příslušníkům povinnost, aby jej udrželi silným a s rezervami sil, jako nositele pokroku a lidstva budoucnosti.

J. A. Baťa ve své přednášce odsoudil syndikáty a kartely a projevil nesouhlas se zvyšováním cel. Nápravy nynějších poměrů lze docílit jenom součinností pracujících lidí, podnikatelů a zaměstnanců. Součinnosti a spolupráce je třeba i ve veřejné správě. Dr. Jindřich.

Šesté rokování německých právníků v Československu bylo nečekaně přeloženo z původního místa určení v Brně do Karlových Varů na svatodušní svátky ode dne 2. června do 5. června 1933. Přeložení — podle důvěrných zpráv — nestalo se z technických důvodů, ale jinak způsob rokování udržuje se i letos v obvyklých mezích, již téměř tradičních. Z cizích německých právníků slíbili se zúčastniti prof. Dr. Ernst Swoboda ze Štýrského Hradce, prof. Dr. Wolfg. Mittermaier z Giessenu, prof. Dr. Grimm z Essenu a min. rada rak. spolk. ministerstva financí ve Vídni Dr. Fr. Gross.

Mezinárodní kongres pro římské právo. (Congresso internazionale di diritto Romano.) — Letošní rok, v němž romanisté vzpomínají 1400. výročí publikace Justinianových Digest, byl Itálii, jež se dovede ve všech směrech hlásiti za dědičku starořímské tradice, vítanou příležitostí, aby vedle dvakrát již pořádaného národního kongresu pro romanistiku (III. Congresso nazionale di studi Romani), svolala též i mezinárodní zástupce na zvláštní, shora uvedený mezinárodní kongres (17.—27. dubna t. r.)

Byla to především Bologna, k níž se poutá tolik z historie středověkých osudů Justinianovy kodifikace — vzpomeňme jen glossátorské školy Irneriovy, — jež ve slavnostním hávu vítala účastníky k zahájení kongresu. Kongres byl zahájen korunním princem italským v Archiginnasio, bývalé budově universitní, kde vyrostlo heslo: Bononia docent. Proto také v četných přednáškách, proslovených romanisty světového jména, bylo vzpomínáno úkolu glossy a vůbec stavu římského práva ve středověku, jak tomu napovídají již názvy přednášek: Scuola di Ravenna e scuola di Bologna (proslovená professorem Leichtem), Bologna e Pavia (přednesená prof. Vaccarim). La codificazione e la glossa (prof. Torelli). Prof. Genzmer pronesl speciální přednášku o glose u D 50, 17; v přednášce prof. Landucciho vzpomenuto významu Accursiova (jeho jméno dvozeno prý z toho, že »accurit et succurit tenebras iuris civilis) a humanistů. Prof. Celisse promluvil o řím. právu ve statutech. O trestním právu římském a jeho vlivu na středověké jméno, zvl. italské, referovali prof. Cecchini a Dahm.

Velmi zajímavý byl program druhého dne kongresu, kdy reprezentanti některých národů mluvili o recepci řím. práva v jich vlasti neb

aspoň o jeho vlivu na domácí právo své vlasti. Tak prof. Lee mluvil o římském právu v britském imperiu, De Visscher o římském právu v Belgii, Stoicesco vzpomněl vlivu římského práva na soukromé právo rumunské, profesoři Lerraina a Tabera o Justinianově kodifikaci a vlivu jejím na Španělsko; o římském právu ve Spojených státech severoamer. přednášeli prof. Radin a Sherman. Prof. Rabel mluvil o recepci římského práva v Německu. Van Oven nastínil vliv římské jurisprudence na právo nizozemské; se zájmem byla též vyslechnuta přednáška prof. Mutoa z Tokia, pronesená italsky, o právu římském a japonském.

V rámci boloňského zasedání, jemuž — jak nelze opomenouti — předsedal jeden z nejpřednějších romanistů dneška, prof. Riccobono, a do jehož předsednictví byl jmenován za Československo prof. Vážný z Masarykovy university, byl uspořádán též zájezd do Ravenny; zde v apsidě kostela San Vitale je umístěn mosaikový obraz Justinianův a jeho manželky Teodory s celým dvorním průvodem, se svatozáří kolem hlavy.

Po jednodenním přerušení pokračoval kongres v Římě, kde současně s ním pořádán již III. národní kongres romanistických studií. (III. Congresso nazionale di studi Romani); z osmi dosavadních sekcí tohoto kongresu pořádána letos sekce věd právních jako pokračování boloňského mezinárodního kongresu za předsednictví prof. Scialoje, organisátora italské romanistiky, jež společně s úsilím svých vynikajících žáků P. Bonfanteho, loňského roku zesnulého, S. Riccobona, Perozziho a Rotondiho (oba poslední též již jsou mrtvi) postavil italskou práci v romanistice na mezinárodním fóru na první místo.

Proto také při slavnostním zahájení obou kongresů na starořímském kapitolu (Campidoglio), za předsednictví min. předs. Mussoliniho a starosty Říma Boncompagni Ludovisiho uděleno prof. Scialojovi za jeho vědecké zásluhy i jako vychovateli tří generací římské měšťanství (cittadinanza Romana).

Vlastní práce kongresové konány pak v sálech Institutu pro romanistická studia (Istituto di studi Romani), kde zahájeny přednáškami, věnovanými — sledujeme-li především kongres mezinárodní — nejstarší fási římského práva, zákonu XII. tabulí (prof. Berger, Funcioli); avšak převážná část přednášek tohoto kongresu se týkala jednak vlivů cizích, zvl. východních na římské právo, jednak problému interpelačního, jednak římského procesu civilního za Justiniana. Několik přednášek se týkalo papyrologie (prof. Calderini, prof. De Ruggiero, jež mluvil o papyrologii a právu justiniánském), konečně více přednášek bylo úplně samostatných. (Riccobonova přednáška o problému útle ve vývoji římského práva, Harderova o Ciceronově právní filosofii, Murisonova o právu u římských básníků a více jiných.) Z přednášek o cizích vlivech na římské právo dlužno se zmíniti o přednášce Küblerovy, Strouxové a Sennvé a řeckém vlivu na římské právo na konci republiky; Collinet, Bortolucci, Ciapessoni o vztahu mezi západem a východem, stejně i prof. Weiss z německé university pražské, jež mluvil na téma: »Práva hellenistická a právo římské«; rektor německé pražské university San Nicolò »O problémech vlivů provinciálních na právo byzantské«. Prof. Senn přonesl velmi informativní přednášku o vlivu křesťanství na civilní zákonodárství římské, stejně pak i Bariera, Beck, Riccobono a Roberti promluvili o Justinianovi a křesťanství; prof. Nallino měl přednášku o právu moslemánském a vztazích jeho k právu římskému. V řadě přednášek o problému interpolačním byly na programu přednáška Gradenwitzova, Guarneri-Citatiho, Collinetova, Mencaleoniho, Schutzeho, o problému předjustiniánských změn textů promluvili prof. Abertario, Niedermayer a Siber. Zde nutno uvést i přednášku prof. Vážného z Brna: Byzantská teorie o continuatio furti. Z přednášek, vztahujících se k civilnímu procesu římskému, nutno uvést aspoň přednášku Biondiho, Bettiho, Balogovu a velmi hluboce pojatou řeč Wengerovu o některých zvláštích Justinianova civilního práva procesního.

Jednou z nezájemnejších prednášiek, již k záveru kongresu proneseno, byla prednáška lípského profesora Koschakera o začátkách římského práva dědického ve světle srovnávacího práva.

III. Národní kongres po studia romanistická měl jiný cíl než kongres mezinárodní, vzpomínající díla Justinianova; jednak oslavoval 2000. výročí vlády Augustovy, jež dala tak rozsáhlou měrou vzrůstu římskému imperiu i římské kultuře, jednak se věnoval otázce, jak zavéstí latinu jako mezinárodní vědecký jazyk dneška, jímž by aspoň v kruzích vědy odstraněny byly překážky linguistické, jež tolik stojí v cestě jejímu rozmachu. V tomto směru byla nejvýznamnější prednáška ředitele Institutu římských studií Galassi Paluzziho o latině jako vědecké řeči dneška vůbec a prof. Nillosevicha o latině, jakožto mezinárodní řeči věd technických. Z prednášiek ostatních, jichž bylo proneseno na 300, z oboru antiky po stránce archeologické nutno vzpomenouti aspoň prednášky brněnského prof. V. Groha o nejnovějším nálezu římských mincí císařských na území republiky československé. Ostatní prednášky věnovány antice po stránce renaissance i době moderní, oboru klasické i moderní literatury a filologie a oboru technických a přírodních věd, pokud mají vztah k sféře romanistiky. Dr. Jos. Klíma.

Prednášky extenzie university Komenského po slovenskom vidieku. — Tak prednášali prof. Dr. Milota (o trestnosti vyhnaní plodu), Dr. Bušek (o pomere cirkvi k štátu), Dr. Horna v Nitre (o dezindustrializácii) a univ. doc. Dr. Garvas (o pozvanie Spolku podtatranských akademikov v Lipt. Sv. Mikuláši (o dezindustrializácii a náhrade slov. priemyslu). Prvú prednášku z oboru práva obchodného konal v Nitre za spoluporiadateľstva spolku »Nitra« a okresného sudcovského sboru profesor Dr. Karol Kizlink na téma: Vliv kapitálovej koncentrácie na právne útvary hospodárskeho podnikania. Prednáška bola na podobné téma podaná menovaným i v Baňskej Bystrici a v Nových Zámkoch. Prednášajúci objasnil a rozobral dnešné formy kapitálovej koncentrácie a to kartely, záujmovú pospolitost, koncerry, holdingy a trusty. Pre rozluštenia daného tématu kladie si prednášateľ k riešeniu predovšetkým dve otázky: jak sa prejavuje dosah koncentrácie na právny život zúčastnených podnikov a jaké nové právne problémy vznikajú v spojitosti s týmito javmi? Uvažuje tu o právnom podklade (základe) sústredenia (koncentrácie) podnikov a konštatuje, že často ide o základ smluvný (obligačne-právny), zvlášť pri rôznych typoch záujmového spoločenstva (Interessengemeinschaften). Je to smluva o vyrovnávaní ziskov, o delegovaní osôb do správnych a dozorných orgánov spoločnosti. Inde zas základom tejto koncentrácie je sústredenie účastín alebo podielov podniku v jednej ruke (Einmangesellschaft). Kritizuje a skúma prípustnosť tohto. Ďalej rozbieha do jakej miery pripúšťa právny poriadok subordináciu podniku pri vertikálnej koncentracii bez toho, že bola dotknutá tým právna samostatnosť ovládaného podniku. Hlavné právne problémy sú však vyvolané štruktúrnymi zmenami sústredených podnikov. Dosah koncentrácie prejavuje sa predovšetkým zmenenými predpokladmi, na ktorých je vybudované vedenie spoločnosti (podniku) a odpovednosť z neho plynúca. Účastinná spoločnosť v koncerne vertikálnom podržuje svojich orgánov, avšak faktické vedenie a faktická odpovednosť presunuje sa na činiteľov stojacích mimo spoločnosť alebo nad ňou. Poukazuje na typické dôsledky tohto: oslabenie právnej pozície valného shromaždenia, účastinára, zmenšenie publicity spoločnosti, naproti tomu však vzrast moci výkonných orgánov bez dostatočnej kontroly a publicity internej. Ako záver konštatuje, že napriek zhrútenia toľkých koncer nových útvarov, pokláda dnešnú dobu súmraku koncer nov« za obdobný zjav, aký Europa prestála v 60—70 rokoch m. storočia v krízi účastinných spoločností. Dnes vidíme, že príčinou tohto bola ľudská špatnosť s nedostatky zákonnej úpravy. S istou obmenou možno hovoriť o isté o príčinách úpadku a rozkladu vyšších koncentračných útvarov. Všade

tu bola nesvedomitosť, nepoctivosť a zisťnosť s odvrhnutím základných princípov práva a morálky. Nie je vinný systém, vinní sú ľudia a preto i v dnešnej dobe hrubého materializmu je treba mať dôveru vo víťazstvo práva a morálky. Prednášky, spojené všade rušnými debatami, boli kvitované so strany posluchačstva veľou vďakou. Dr. Floreán.

K I. sjazd právnikov štátov slovanských v Bratislave 1933 dochádzajú už prihlášky. Prihlásili sa dosiaľ všeci členovia prof. sborov právnických fakult v Bratislave, L'ublani a Poznani. Z ostatných právnických fakult prihlásili sa pp. prof.: Dr. A. Miřička, Dr. V. Hora, Dr. K. Hermann-Otavský, Dr. Fr. Čáda, Dr. J. Drachovský. Prihlásili ďalej prezidenti najvyšších súdov Doc. Dr. Vlad. Fajnor a Dr. E. Hácha, prez. vrch. súdov Dr. M. Mičura a Dr. J. Gregor, všetci členovia vojenských súdovských sborov a vojenských prokuratúr v Prahe, Olomúci, Bratislave, Liberci, Baňskej Bystrici, prezidenti kraj. súdov: Dr. E. Synek, Brno, Dr. Kozel, Praha, Dr. A. Vincze, Nitra, 21 členov Najvyššieho súdu, 5 členov Najvyššieho správneho súdu, 4 členovia generálnej prokuratúry v Brne v čele s gen. prokurátorom Dr. J. Růžičkom, 7 členov finančnej prokuratúry v Brne. Hromadne sa prihlásili právnici z Uhor. Skalice, Holiča a Piešťan a medzi inými tiež Dr. Emil Stodola, Dr. M. Ivanka, Dr. Koukal, Dr. Lad. Valenta, Dr. A. Štůla a prez. Radiojournalu Dr. Šourek. Sjazdu súčasťní sa tiež Spoločnosť Národov svojim ústavom pre sjednotenie súkromného práva. Min. zahr. vecí ČSR a Carstva bulh. pospytnú účastníkom sjazdu bezplatné víza. Poriadateľský výbor juhoslovanský konal svoje záverečné predsjazdové schůdze poradné v Belehrade dňa 25. a v L'ublani dňa 28. mája. Porád sa súčasťníl gen. taj. sjazdu. Zprávy ďalšie budú včas oznamené dennou tlačou. Jo.

Právnicka Jednota na Slovensku v Bratislave konala dňa 14. mája 1933 svoje riadne valné shromaždenie. Minulé správne obdobie vyvinula čulú činnosť. Mimo prednášok jej členov i hosťov zo zahraničia založila odbočku v Košiciach a dňa 23. apríla 1933 i v Banskej Bystrici (219 členov. Snahou jej bolo realizovať z jej spolkového prostredia ešte v r. 1928 vzniklú dnes najvyššiu aktuálnu myšlienku — vedeckej spolupráce právnikov štátov slovanských. Vydávala svoj časopis »Právny obzor« pre 2115 predplatiteľov. Dokončila III. a započala vydávanie IV. ročníku »Úradnej sbierky obč. rozhodnutí Najvyššieho súdu«. Valné shromaždenie mimo iného previedlo doplnenie § 1 stanov, ktorým rozširuje svoju pôsobnosť i na Podkarpatskú Rus. Pre rok 1933 zvolení boli nasledovní: Starosta: Dr. Vladimír Fajnor, prvý prezident Najvyššieho súdu. I. námestok starostu: Dr. Karol Laštovka, profesor univ. Komenského. II. námestok starostu: Dr. Jan Gašperík, ústř. inšpektor štát. železníc. III. nám. starostu: Dr. Jaroslav Mezník, vládna rada polit. správy. Ďalší členovia výboru: Profesor Dr. Albert Milota, prorektor univ. Komenského, Dr. Martin Mičura, prezident vrch. súdu v Bratislave, Dr. Vladimír Krno, advokát a starosta mesta, Dr. Otakar Viták, vládna rada a finančný prokurátor, Dr. L'udevít Kováč, advokát, Dr. Cyril Bařinka, advokát, Dr. Jan Sekáč, krajský viceprezident, Dr. František Vaverka, hl. tajomník obch. a priem. komory v Bratislave. Náhradníci: Dr. Rudolf Rauscher, profesor univ. Komenského, Dr. Jul'ó Palovič, advokát v Bratislave, Dr. Ervín Hexner, advokát a gen. tajomník Svazu priemyselníkov, Dr. František Pospíšil, vrch. súdny rada, Revisori: Bedřich Zahradník, prednosta okresného súdu, Dr. Vladimír Trslin, advokát, František Kabelka, vrch. finanč. komisar.

—jsk—

Redakční. Čtrnáctý ročník končíme v okolnostech veľmi nesnadných. Obtíže finanční, jež hlavně jsou charakterisovány oslabením příjmových pramenů, jakož i některé nesnáze vydavatelsko-organisační nepominuly přes veškeré úsilí redakce a patrně budou nás provázeti i do ročníku příštího. Že nepoklesla úroveň příspěvků, za to patřív dík

redakce všem spolupracovníkům a snad není smělostí žádat od nich, aby i nadále stále při našem časopisu vytrvali. Jim také patří dík čtenářů, ať těch, kdož dovedou jejich nezištnou práci ocenit, ať těch, kteří nemají na odborné práci právnícké dosud dosti zájmu. Protože přijde jednou doba, kdy i tito ji zcela nepochybně ocení. Ča.

Redakční rada pražská konala schůzi dne 10. května 1933 ve vestibulu právnické fakulty, v nedostatku jiné místnosti, za předsednictví Dra K. Nováka. Zúčastnili se jí kolegové: Dr. Edelstein, Dr. Jindřich, Dr. Horka, Dr. Marcha, Dr. Štafl, Dr. Kubát, Dr. Lepář, Dr. Pošvář. Omluveni: Dr. Kliment, Dr. Reichert, Dr. Vybrál, Kapras. V debatě byly probrány tyto nejdůležitější body: Debatováno o nových zamýšlených osnovách o změně jednacího řádu, nové zákony na ochranu demokracie, o komentování zákonných osnov a pod. Příští schůze stanovena na den 6. září 1933 o 13 hod. v právnické fakultě.

Redakční rada brněnská konala schůzi dne 17. května 1933 na právnické fakultě za předsednictví doc. Dra Neubauera. Zúčastnili se jí: prof. Dr. František Čáda, Dr. Chytil, Dr. Kojecký, Dr. Kubeš, Dr. Beneš, Dr. Wierer. Kepert. V debatě byly probrány tyto nejdůležitější body: Zdůrazněna nutnost vzbudit živější zájem absolvovaných kolegů o časopis a uvažováno o tom, jakou cestou by se to dalo nejhodněji provést. Učiněna zmínka o připravovaném kriminálně-lexikálním lektorátu při zdejší fakultě a o soudní praxi ve věcech rozhlasu. Poté probrán obsah závěrečného dvojčísla tohoto ročníku.

Redakční rada bratislavská konala schůzku dne 15. mája 1933 v semináři práva stredo-europejskeho za předsednictva J. S. univ. prof. Dr. R. Rauschera. Zúčastnili sa jej kolegovia: Dr. Knappek, Dr. Durčanský, Dr. Floreán, Dr. Holák, Dr. Briška, Stanislav a Josko. V debate byly prebrané tieto najdôležitejšie body: príspevky pre dvojčíslo, I. S. P. Š. S., jeho prípravy po stránke organizačnej i vedeckej, vydanie zvláštneho čísla časopisu »Všehrd« a repartícia referátov publikácií pre prvé poprázdňinové číslo. Budúca schôdza nebola zvlášť ustanovená, ale bude zvolaná v dňoch predsudzových zvláštnym pozvaním.

L i t e r a t u r a

Politique et prévoyance sociales en Tchécoslovaquie du 1er Janvier au 31 Décembre 1932 (rédigé d'après les Rapports officiels), par Jan Rípa, conseiller de section au Cabinet du Ministère de la Prévoyance sociale, Docteur en droit. — Nákladem ministerstva sociální péče v Praze, 1933, 8°, stran 33 se 7 tabulkami. Publikace ministerstva sociální péče pojednává o činnosti tohoto ministerstva v roce 1932 a ukazuje, jak je zvláště dnes důležitá, také však obsáhla činnost tohoto ministerstva. Tam se dočteme o opatřeních, která sledují získání práce, o vlivu racionalisact, o čtyřicetihodinovém pracovním týdnu, o úpravě trhu práce, o konferenci práce v Ženevě, o péči o nezaměstnané a o zdravotní péči o nezaměstnané, o podpoře stavebního ruchu, o opatrování bytů a o bytové péči, o sociálním pojištění a mezinárodních vzájemnostních úmluvách, o péči o osoby mladistvé a o invalidy a o zaměstnaneckých družstvech. Ku konci připojeny jsou tabulky, kde jsou graficky znázorněny některé důležité jevy v naší sociální politice a v sociálním životě v roce 1932. Publikace, která chce informovat cizinu o naší činnosti na poli sociální politiky, splňuje svůj úkol co nejlpešvou přehledností a při tom také úplností. Dr. Jindřich.

Die Arbeitslosenversicherung und sonstige Formen der Arbeitslosenfürsorge. Nákladem Mezinárodního úřadu práce v Ženevě, 8°, 1933, stran 348, cena 38,50 Kč. Kniha byla vydána jako zpráva k číslu 3. letošního programu zasedání Mezinárodní konference práce v Ženevě a